

STM 1965

**"Musikforskningens framtida ställning i Sverige"
— en utredning 1965**

Av Ingmar Bengtsson

© Denna text får ej mångfaldigas eller ytterligare publiceras utan tillstånd från författaren.

Upphovsrätten till de enskilda artiklarna ägs av resp. författare och Svenska samfundet för musikforskning. Enligt svensk lagstiftning är alla slags citat tillåtna inom ramen för en vetenskaplig eller kritisk framställning utan att upphovsrättsinnehavaren behöver tillfrågas. Det är också tillåtet att göra en kopia av enskilda artiklar för personligt bruk. Däremot är det inte tillåtet att kopiera hela databasen.

Av Ingmar Bengtsson

Den 15 december 1964 uppdrog universitetskanslersämbetet åt prof. Ingmar Bengtsson, prof. Bertil Carlberg och lektor fil. lic. Bo Wallner att till den 15 februari 1965 utarbeta »en promemoria angående ämnet musikforskningens nuvarande ställning i Sverige, utredningsförslag, som tidigare framlagts rörande ämnet, samt behov av en utbyggnad av forsknings- och utbildningsresurserna i ämnet». Uppgiften preciserades till att därjämte »innefatta ett förslag till utbyggnadsplan, därvid frågan om specialisering av eventuella lärostolar, rekryteringsmöjligheterna och eventuellt samarbete mellan universiteten och musikhögskolan i Stockholm och musikkonservatorierna i Göteborg och Malmö bör beaktas särskilt. De kostnadsmässiga konsekvenserna av utbyggnadsplanen skall anges».

Utredningstexten, som omfattar ca 75 A 4-sidor, blev färdig den 26 februari. Den har endast mångfaldigats som stencil i en hårt begränsad upplaga. Då kanslersämbetets uppdrag får anses vara en lika unik som viktig händelse i den svenska musikforskningens historia och betänkandets innehåll torde kunna vara av intresse för tidskriftens läsekrets, skall här ägnas utrymme åt en resumé av huvudpunkterna och de viktigaste förslagen i texten jämte en kort orientering om remissvaren samt om innehållet i kanslersämbetets petitumäskanden för läsåret 1966/67 på grundval av utredarnas betänkande och remissutlåtandena.

I följande referat redovisas endast summariskt de textpartier, som helt eller huvudsakligen innehåller redogörelser för ämnets art och delområden, tidigare utredningsförslag och dylikt. Flertalet sådana uppgifter lämnas i det första av betänkandets sju kapitel, betecknat »Musikforskningen och dess situation i Sverige intill 1965». Här lämnas först en kort historik, därpå en »ämnesbeskrivning» jämte synpunkter på »aktuella arbetsuppgifter». (Särskilt nämns Arkivinventeringar, källförteckningar och katalogiseringar, Kritiska utgåvor av äldre svensk musik och andra musikedokument, Allmän och speciellt nordisk/svensk musiketnografi, Den svenska musikodlingens och musikproduktionens historia, dessa punkter under huvudrubriken »Utforskande av svensk musikodling och musikproduktion genom tiderna». Under den andra huvudrubriken »Musikvetenskaplig/musikteoretisk grundforskning» nämns Experimentella undersökningar av musikaliska ljudförlopp samt

experimentalpsykologiska undersökningar av musiklyssnande/musikupplevelse, Musikvetenskaplig begreppsbyggnad, terminologi och meta-teori samt Musiksociologisk och musikpedagogisk forskning med inriktning på aktuella förhållanden.) I samma kapitel ges en översikt över »studieinnehåll och undervisningsmoment under senare år» och meddelas notiser om hittillsvarande studerandes utbildning och yrkesval. (Uppgifterna är i sistnämnda fall huvudsakligen hämtade från I. Bengtssons uppsats i STM 1959.)

Kap. 2 i betänkandet behandlar »Hittillsvarande utbildning av musiklejare och i vissa andra kategorier vid musikhögskola och konservatorier». Särskilt berörs musiklejareutbildningen, sambandet mellan musiklejare- och kyrkomusikerutbildning, den musikpedagogiska examen i musikteori samt dirigent- och kompositionsklasserna vid Musikhögskolan.

Kap. 3 har rubriken »Framtida utbildning». Här ägnas särskilt uppmärksamhet åt utbildningen av musiklejare för det nya gymnasiet, speciellt med hänsyn till ämnet »konst- och musikhistoria». Utredarna ansluter sig helhjärtat till det av 1947 års musikutredning väckta och sedermera av B. Wallner i promemorian Den högre musikutbildningen (1964) vidareförda förslaget om en »mus. mag.»-utbildning inkluderade kunskaper motsvarande två betyg i ämnet musikforskning för fil. kand./fil. mag. Även möjligheten att konstruera en »musicae kandidat-examen» berörs. I ett följande avsnitt dryftas universitetsutbildningen (beträffande forskare och vissa särskilda yrkeskategorier) från den grundläggande utbildningen t. o. m. licentiandstudiet. Kapitlet avslutas med ett »Försök till beräkning av den framtida undervisningsvolymen». De här presenterade (preliminära och ungefärliga) siffrorna visar, att det — därest tanken på »mus. mag.» och musikadjunkturen förverkligas — mycket snart kan bli nödvändigt med tvåbetygsmässig grundutbildning vid samtliga universitetsorter i landet. (Det totala antalet aktiva studerande vid viss tidpunkt 1975–80 har beräknats till ca 140, därav 10 på licentiand- och doktorandnivå, ca 30 på 2–3-betygsnivå med huvudinriktning på musik/musikforskning och ca 100 med annat huvudämne än musikforskning. Dessa siffror får anses snävt beräknade; som jämförelse nämns ämnet konsthistoria, där antalet studerande ht. 1964 var 965 i hela landet.)

Kap. 4 behandlar »Behovet av personella och materiella resurser för forskning och undervisning». Underrubrikerna lyder: »Musikforskningens basorganisation» samt »Lärare och annan undervisningspersonal». De viktigaste synpunkterna och önskemålen i detta kapitel är följande. Utredarna understryker att de musikvetenskapliga forskningsuppgifterna i dag är av sådan art och omfattning att de — särskilt med hänsyn till föreliggande eftersläpning och till nya krav på differentiering — kräver »en flerdubbling av den nu-

varande forskarkapaciteten jämte institutionspersonal» samt »en väsentlig förstärkning av de materiella resurserna». Generellt fastslås att »ämnet musikforskning i princip bör vara företrätt vid varje universitet i Sverige med humanistisk fakultet och att detta enligt lämpligt utbyggnadstempo bör leda till inrättandet av lika många lärostolar i ämnet.» (En av kommentarerna härtill innehåller en jämförelse med ämnet konsthistoria, vidare drages paralleller med musikforskningens ställning i de nordiska grannländerna.) Under rubriken »Materielanslag och institutionspersonal» betonas bl. a. att musikforskning numera måste klassificeras som ett »föremåls- och laborationsämne» och att detta ställer särskilda fordringar på basorganisation och tillgång på institutionspersonal. (Bl. a. markeras att det föreligger behov av ljudtekniker och av assistenttimmar i en omfattning som snarare bör jämföras med naturvetenskapliga än med övriga humanistiska institutioner.) Särskild uppmärksamhet ägnas därefter åt behoven av »Professurer, docenturer [och] andra forskarbefattningar». Här diskuteras särskilt följande tre punkter: (a) behovet av en rekryterings- och meriteringsbas inom ämnet på högre forskarnivåer, (b) relationerna mellan universitetsinstitutionerna och vissa centrala arkiv och institutioner, samt (c) behovet av specialisering (differentiering av forskningsinriktning) inom ämnet.

I detta sammanhang understryker utredarna med största eftertryck att musikforskningen i Sverige hittills saknat »en naturlig rekryterings- och meriteringsbas» för högre akademiska lärarbefattningar och forskarnivåer, främst enär landets hittills enda lärostol ej kombinerats med e. o. docentbefattning reserverad för ämnet. Konsekvenserna av denna brist kommenteras med viss utförlighet, och utredarna förordar att sådan docentbefattning skall inrättas omedelbart »i samband med varje framtida inrättande av en ny lärostol i ämnet», varav också följer kravet att sådan befattning snarast möjligt inrättas i Uppsala.

Utredarna understryker i följande avsnitt att man inom musikforskningen bör repliera på »vissa centrala arkiv och institutioner», t. ex. Musikaliska akademins bibliotek, Musikhistoriska museet och Svenskt visarkiv. Nyligen har även tillkommit Svenskt musikhistoriskt arkiv (SMA), varom närmare uppgifter lämnas i annan text i denna STM-årgång, se s. 83 ff.; i förbigående nämns även det samarbete med Kungl. Tekn. Högskolan i Stockholm, Fysicum i Uppsala och andra institutioner, som upprättats på senare år.

I detta sammanhang ägnas en sida åt »frågan om specialisering/differentiering av professurer etc.» Här rekommenderar utredarna en försiktig taktik och förordar att man under det första utbyggnadsskedet inte bör räkna med för hård specialisering ifråga om lärostolarna (professurerna) utan istället

sörja för erforderlig specialisering på andra nivåer och i andra former, t. ex. genom inrättande av »särskilda professurer för vissa specialområden» (t. ex. musiketnografi och folkmusikforskning, nordisk/svensk musikhistoria, musikpsykologi och musikpedagogik), genom replierande på nämnda specialinstitutioner, inrättande av särskilda forskningsbefattningar och dylikt. Visst utrymme ägnas också åt frågan om import av utländsk expertis, vilket eventuellt kan tänkas bli aktuellt om utbyggnadstempot skulle bli snabbare än vad tillgången på inhemska expertis med erforderlig formell kompetens medger. På denna punkt har utredarna bl. a. rekommenderat att vederbörlig hänsyn bör tagas till två diametralt olika önskemål och hänsynstaganden: (a) önskemålet att hålla den högre undervisningen och forskningen på kvalitativt hög nivå och (b) hänsynstagandet till att inhemska forskare med erforderliga vetenskapliga och formella meriter inte bör få sina akademiska karriärmöjligheter stäckta av att utländska arbetskrafter för längre tid »binder» vissa nya befattningar; i detta sammanhang betonas f. ö. också vikten (ifråga om vissa lärarebefattningar o. dyl.) av att äga god kännedom om nordiska och spec. svenska musikhållanden inom konstmusik och folkmusik. Utredarna förordar här och i andra sammanhang att utländsk expertis må kunna inkallas för kortfristigt uppbyggnadsarbete på de punkter, där det saknas erforderlig inhemska expertis, men att nyinrättade forsknings- och lärarebefattningar dock i första hand bör reserveras för inhemska sökande.

Avsnittet avslutas med en »Anlägenhetsgradering». Här betonas (1) nödvändigheten av att förstärka rekryterings- och meriteringsbasen genom inrättande av docentbefattningar i anknytning till varje lärostol i ämnet, (2) förstärkning av de personella och materiella resurserna vid de för svensk musikkonservatorium centrala institutionerna och organisationerna, (3) utbyggnaden av »forskarpersonal», främst vid lärostolsinstitutioner, samt (4) inrättande av lärostolar jämte institutionspersonal etc. vid återstående lärosäten. Härvid räknas med att utöver Uppsala mycket snart särskild lärostol skall upprättas i Stockholm, vidare att lärostolar i Lund och Göteborg bör upprättas innan frågan om lärostol även i Umeå tages upp till diskussion.

I närmast följande avsnitt behandlas frågor rörande »Lärare och annan undervisningspersonal». Utredarna räknar här och annorstädes med att man vid sidan av »lärostolsinstitutionerna» bör tillskapa »grundutbildningsinstitutioner» (främst och snarast i Lund/Malmö och i Göteborg) för igångsättande av grundutbildning på ett- och tvåbetygsnivåerna, riktad dels till universitetsstudenter, dels till vissa kategorier av studenter vid musikhögskola och musikkonservatorier (högre musikkonservatoriumutbildning och motsvarande). För denna grundutbildning, vilken bör kunna genomföras i *samarbete* mellan

universitet och musikhögskola respektive konservatorium, rekommenderas utredarna att man på orten i fråga skall förfoga över dels *lektorsundervisning* och dels *musikteoriundervisning* i erforderlig utsträckning och på så sätt att undervisningen i musikvetenskapliga (musikhistoriska m. fl.) moment kan fullgöras på *lektorstimmar* och undervisning i musikteori, satslära o. dyl. på *musikteorilärartimmar*. Som huvudregel rekommenderas att lektorstimmar bör tilldelas på universitetets stat och musikteorilärartimmar via konservatorium, men även andra modeller kan tänkas. Huvudsaken är att de båda nämnda läraretyperna står till förfogande för undervisning vid såväl universitet som musikhögskola/konservatorium. (Skulle tilldelningen av lärartimmar, anslag etc. så medge, kan det vara till fördel för båda elevkategorierna att fördela undervisningsmomenten på flera än två lärare, alltså på specialister av olika slag, så som sedan flera år skett i Uppsala.)

Nyss refererade diskussion i utredningstexten har sin tonvikt lagd på grundutbildning med särskild hänsyn till musikkonservatorium. I nästföljande avsnitt uppmärksammas »lärare och undervisning vid universitet» och fördjupning på vissa områden framför allt fr. o. m. trebetygsnivån. (I en tabell indikeras summariskt ett förslag till fördelning på olika undervisningsmoment i en organisations- och studieplan för två betyg, för tre betyg och för licentiatstudiet.) Därpå ges ett konkret förslag till tidsram för en för universitet och musikhögskola/musikkonservatorium gemensam grundutbildning (för två betyg). Schemat går ut på att de blivande gymnasie- och konservatoriumslärarna och därmed jämförliga kategorier erhåller en tvåårig utbildning, vilken bäst kan kombineras med en tvåterminsutbildning i musikkonservatorium för två betyg på så sätt att de universitetsstudenter får sina kurser förlagda till terminerna 2 och 3, dvs. vårtermin plus hösttermin.

I en sammanfattning betonas önskemålet att till »grundutbildningsinstitution» fogas dels universitetslektorat (resp. lektorstimmar), dels musikkonservatoriumslärare (resp. timmar för sådan); särskilda synpunkter på lönegradsplacering av teoriläraren i Ae 23 meddelas i annat sammanhang. Vidare hävdas att det till varje »grundutbildningsinstitution» bör fogas minst 500 assistenttimmar samt ett halvtids kanslibitråde; därjämte dryftas behovet av speciallärartimmar för Collegium Musicum-verksamhet.

Beträffande lärostolarna i ämnet krävs 1000 assistenttimmar (mot nuvarande 500) samt en e. o. docentbefattning med tillhörande 500 assistenttimmar, vidare en heltids kontoristbefattning samt en heltidsanställd ljudtekniker. I detta sammanhang anförs vidare vissa särskilda önskemål rörande möjligheter att upprätthålla differentierad undervisning för universitetsstudenter å ena sidan och musikkonservatoriumslärare å den andra.

För att kunna förverkliga dessa idéer förutsättes generellt »att åtskilliga formella bestämmelser samt administrativa och ekonomiska regelsystem kan utformas och få gälla enhetligt för såväl universitet som för musikhögskola/konservatorier».

I ett följande avsnitt dryftas »Allmänna synpunkter på materielbehov». Här framräknas (specificerat i 16 punkter) att det erfordras »grundanslag» för funktionsdugliga nyinrättade institutioner av storleksordningen 150 000–250 000 kronor; vidare visas att det *minsta* årliga anslagsbehovet för materielkostnader o. dyl. för närvarande kan uppskattas till omkring 12 000 kronor för grundutbildningsinstitution och 24 000 kronor för vetenskaplig institution.

I kapitel 5 behandlas »Geografisk fördelning och utbyggnadstempo». Ifråga om den geografiska fördelningen av institutioner etc. kommer utredarna efter diverse resonemang (med hänvisningar till historiska förhållanden och aktuella traditioner samt tidigare utredningar) till resultatet att de nuvarande lärostolen i Uppsala bör behållas samt att lärostol nr 2 bör förläggas till Stockholm, detta med särskild hänsyn till »centrumtanken» vid Valhallavägen, enligt vilken KMH, KMA, Musikhistoriska museet, Musikaliska akademiens bibliotek och en ny ämnesinstitution (eventuellt även Svenskt visarkiv) borde sammanföras. På övriga ställen — i första hand Lund/Malmö och Göteborg, i andra hand Umeå — förutser utredarna som sagt att man börjar med »grundutbildningsinstitutioner». I korthet berörs även planerna på ett »radiokonservatorium» och utnyttjandet av massmedia inom grundutbildning i musikforskning samt möjligheten att anordna lokala universitetskurser.

Vad gäller lokaliseringsfrågan för en tredje och fjärde lärostolsinstitution tar utredarna ej ställning till valet mellan Göteborg och Lund/Malmö med hänvisning till att detta bör få bero av den allmänna musikaliska och musikpolitiska utvecklingen på dessa platser; i valet mellan Lund och Malmö förordar utredarna nära samarbete mellan universitet i Lund och konservatoriet i Malmö, vilket leder till slutsatsen att universitetsundervisningen i musikforskning för lundauniversitetets del med fördel borde kunna lokaliseras till Malmö.

Rörande utbyggnadstempot anförs bl. a. följande. Utredarna understryker med skärpa dels att ett starkt ökat intresse för grundutbildning i musikforskning dokumenterats de allra senaste åren (jfr den nyinrättade ettbetygsundervisningen i Falun), dels att det alltjämt råder stor brist på formellt kompetenta krafter för akademiska läraretjänster i ämnet. Härvid redogörs bl. a. för antalet licentiander och doktorander i ämnet enligt statistik från läsåret

1964/65. Det påpekas att siffrorna i och för sig är anmärkningsvärt höga för ett så »litet» ämne, som på dessa stadier dessutom är företrätt endast vid ett lärosäte, men att åtskilliga av dessa forskare redan är bundna eller kan förutsättas bli bundna till annan verksamhet än akademisk läroregärning (t. ex. biblioteks-, arkiv- och museiverksamhet m. m.). På grund av dessa och andra omständigheter nödgas utredarna draga följande slutsatser: (1) »utbyggnadstempot måste ifråga om inrättandet av nya lärostolar ske med viss återhållsamhet i avvaktan på en förbättrad tillgång på kompetenta forskare», samt (2) »man måste överväga att för vissa befattningar erhålla kompetenta krafter från utlandet». (Engagemang av utländska krafter rekommenderas dock med hänvisning till ovan antydda allmänna resonemang bli begränsat till ett uppbyggnadsskede på förslagsvis 3–5 år i den mån det inte gäller specialområden.)

Det konkreta förslaget till utbyggnadsetapper och utbyggnadstempo är följande:

- (1) Inrättande av en e. o. docentbefattning i musikforskning vid Uppsala universitet 1.7.1965;
- (2) Inrättande av »grundutbildningsinstitutioner» (enligt ovan) Göteborg och Lund/Malmö 1.7.1966;
- (3) Inrättande av en ny lärostol jämte e. o. docentbefattning vid Stockholms universitet tidigast 1.7.1967 och senast 1.7.1969;
- (4) Andra utbyggnadsetapp i Göteborg och Lund/Malmö för att möjliggöra högre studier och forskning före utgången av 1960-talet;
- (5) Inrättande av lärostolar vid universiteten i Göteborg och Lund (jämte andra erforderliga forskarbefattningar därstädes) före eller senast omkring mitten av 1970-talet.

Till detta utbyggnadsförslag fogas vissa synpunkter rörande kompetenskrav för de lärare som skall förrätta examination på olika nivåer, på lokalfrågor, frågor rörande samverkan universitet–konservatorier o. dyl.

I kap. 6, »Lokalfrågor», behandlas i största korthet utrymmesbehovet för resp. institutioner med hänsyn till forskning och undervisning samt lokaliseringsfrågor på de olika orterna. I princip hävdas att en mindre »grundutbildningsinstitution» torde kräva ett utrymme på ca 350 kvm och en utbyggd vetenskaplig institution i musikforskning en golvyta på minst ca 500 kvm. (Beräkningarna här utförda främst på grundval av erfarenheter från Uppsala, särskilt mot bakgrund av institutionens flyttning till nya lokaler vårterminen 1964.) I mom. 6.2. ges en relativt utförlig motivering för »centrumtanken» i Stockholm (se ovan) och lämnas vissa detaljuppgifter

som korrigerar och kompletterar de första orealistiska skisser rörande en i detta centrum ingående musikvetenskaplig institution, som före jultiden 1964 råkat komma med i planerandet av den stora nybyggnaden vid Valhallavägen. Under rubriken »Generella synpunkter på utrymmesfördelning och lokalbehov för institution för musikforskning redovisas (under mom. 6.3.) tre huvudtyper, nämligen (a) grundundervisningsinstitution i anslutning till konservatorium, (b) lärostolsinstitution utan anknytning till konservatorium, och (c) lärostolsinstitution med anknytning till konservatorium/musikhögskola. I de följande tabellerna tas hänsyn till i vad mån vissa lokalbehov kan anses vara gemensamma för universitet och konservatorium eller inte. Resultatet av dessa beräkningar kan inte uttryckas i någon enkel, för alla aktuella orter giltig formel. Några slutsummeringar kan dock noteras. För ett konservatorium jämte grundutbildningsinstitution i musikforskning kan behovet av lokaler beräknas till knappt 2 000 kvm, för lärostolsinstitution i förening med konservatorium kan för hithörande undervisning beräknas ett lokalbehov på drygt 2 100 kvm, varvid särskilt hänsyn även måste tagas till behovet av vissa lokaler med speciell takhöjd. Utredarna förordar att »hela frågan om lokalbehov och nybyggnader för konservatorium och musikforskningsinstitution i Göteborg och Lund/Malmö snarast görs till föremål för en särskild utredning».

I kap. 7 med rubriken »Några preliminära kostnadsberäkningar» diskuteras bl. a. frågan om rimlig kostnad per tvåbetygsstuderande (enligt nu gällande normeringar) samt rimliga kostnader för personal och materielanskaffning vid olika slags institutioner i ämnet.

Av en sammanfattning av de beräknade kostnaderna för personalförstärkningar och materielkostnader framgår att totalkostnaderna enligt de i utredningen uppdragna riktlinjerna skulle upplöpa till (1) engångsanslag för grundutrustning på ca 350 000 kronor under de allra närmaste åren, (2) ökning av lönekostnaderna med ca 100 000 kronor för en begynnelseetapp (t. o. m. vt. 1967), totalt ca 720 000 kronor för fyra universitet under en andra etapp (två lärostolar jämte ytterligare två grundutbildningsinstitutioner) och sedermera totalt ca 1 miljon kronor för lärostolsinstitutioner vid fyra universitet; härtill kommer vidare årliga materielkostnader för de tre antydda etapperna med ca 60 000, 90 000 och 120 000 kronor per budgetår.

Detta är huvudinnehållet i utredningstexten av den 26.2.1965. Under sommaren och hösten 1965 har åtskilliga remissutlåtanden på betänkandet inkommit till universitetskanslersämbetet. De är både i princip och detalj övervägande mycket positiva; flerstädes uttrycks uppskattning över att denna utredning kommit till stånd, att den är såpass utförlig och att däri framförts

åtskilliga konkreta förslag, som anses värdefulla. I följande summering av intill 1.10.1965 tillgängliga remissutlåtanden (ca 15) utväljes endast ett fåtal punkter som bedömts ha särskilt intresse.

Från Uppsala universitet (historisk-filosofiska sektionen) anmäls i största korthet allmän uppskattning av utredarnas rekommendationer och framhålls vikten av inrättandet av en särskild docentbefattning i ämnet.

Från Lund anmäls likaså principiellt instämmande samt betonande av att mus. mag.-idéen bör fullföljas. Dock understryks inte oväntat att universitetsundervisningen bör förläggas ej till Malmö utan till Lund med hänvisning till andra institutioner (vissa »tvärvetenskapliga» önskemål), till universitetsbibliotekets samlingar och till Lunds eget konservatorium.

Även i Göteborg ansluter man sig i princip till utredarnas förslag. Särskilt betonas att ämnet musikforskning framdeles bör kunna få ingå i fil. kand.- och ämbetsexamina utan särskild dispens. Man finner det också välbetänt att ej på nuvarande stadium räkna med alltför mycken specialisering av lärostolar inom ämnet. Förslagen om samarbete mellan universitet och konservatorium värderas (liksom i övriga remissvar) positivt. Argument anförs för att Göteborg genom kopiering av arkivalier och tillgång på experimentell utrustning i angränsande ämnen kan tillhandahålla väl så goda yttre förutsättningar för en institutionsbildning och lärostol i musikforskning som t. ex. Lund/Malmö.

Stockholms universitet följer inte oväntat utredarnas rekommendationer när det gäller betonandet av »centrumtanken» i huvudstaden; vidare understryks vikten av att varje ny lärostol i ämnet åtföljs av särskild e. o. docentbefattning, ev. också av andra forskarbefattningar. Man ansluter sig även till tanken på den nya »mus. mag»-utbildningen.

I ett hänseende går Stockholms universitet längre än övriga universitet, nämligen genom att påstå att »rekryteringen utgör enligt sektionens uppfattning intet hinder för inrättande av ytterligare en professur i riket», trots att man i samma skrivelse noterar att f. n. »råder inom riket knapphet på dylika krafter» och accepterar det som »ofrånkomligt, att åtminstone en viss del av läraretjänsterna besätts med utländska forskare under en begränsad tid».

Från det nya universitetet i Umeå framhålls i remissutlåtandet framför allt den av utredarna lanserade tesen att ämnet musikforskning bör vara företrätt vid varje universitet med humanistisk fakultet.

Ett av remissyttrandena härrör från Skolöverstyrelsen. Häri framhålls allmänt att ämnet musikforskning bör utbyggas så att man erhåller erforderlig grundval för lärareutbildningen med hänsyn till det nya skolämnet konst-

och musikhistoria. Särskilt betonas i övrigt den stockholmska »centrumtanken» samt möjligheten att anordna decentraliserade kurser utanför universitetsorterna.

Ett remissvar kommer från Kungl. Musikaliska akademien. Akademien har bl. a. särskilt fäst sig vid ämnets expansion i olika nya riktningar på senare år och betydelsen härav när det gäller olika former av högre musikutbildning samt vid de enkät-resultat som givits vid handen, att »dubbelutbildning» (såväl praktisk-musikalisk som vetenskaplig skolning) »icke medfört någon ökning av den totala bruttostudietiden». Vidare framhålls att utbildningen i »musikhistoria» och »musikteori» vid flera av musikhögskolans examenslinjer numera får anses ligga mycket nära universitetens tvåbetygsnivå i fråga om kunskapsfordringar och innehåll. Beträffande förslagen om en mus. mag.- och mus. kand.-utbildning är akademien i princip mycket positiv liksom även beträffande de prognoser, som leder till önskemål om grundutbildningsinstitutioner vid samtliga universitetsorter med musikhögskola eller konservatorium i landet; härvid understryks särskilt behovet av »geografisk breddning». »Undervisning i musikforskning är av uppenbar betydelse för musiklivet överhuvud och kan på flera sätt få en stimulerande inverkan på den musikkulturella aktiviteten i universitetsstäderna.»

Stiftelsen Malmö Konservatorium anmäler i sitt yttrande givetvis både sympati för tanken att ämnet småningom bör vara företrätt inom varje humanistisk fakultet i landet och att den projekterade grundutbildningen lämpligen kan förläggas till Malmö; lokaliseringsfrågan berörs dock ytterst försiktigt, bl. a. med hänvisning till Wallners PM från 1964.

Sveriges Förenade Studentkårer markerar i sitt remissutlåtande att utredarna utfört »en tillfredsställande kartläggning av musikforskningens nuvarande läge» och anser att »såsom mycket glädjande måste betraktas utredningens realistiska förslag till utbyggnad av ämnesområdet». Ifråga om förslagen rörande den framtida lärareutbildningen rekommenderas dock att man avvaktar resultaten av pågående utredningar rörande skolformer och lärareutbildning o. dyl. Viss oro markeras för studietidens längd beträffande »mus. mag.», förutom att själva beteckningens lämplighet ifrågasättes. SFS understryker eftertryckligt »centrumtankens» värde (alltså den andra professurens förläggning till Stockholm) men anser att den sydsvenska lärostolen bör förläggas till Lund, ej Malmö, med hänsyn till samarbetet med andra estetiska m. fl. discipliner.

SACO (Sveriges akademikers centralorganisation) accepterar i princip utredarnas bedömning, slutsatser o. dyl. och understryker det starka aktuella behovet av upprustning för musikforskningens del i vårt land. Likaså accepterar

SACO utredarnas förslag såväl beträffande inrättandet av »grundutbildningsinstitutioner» o. dyl. som ifråga om ett nära samarbete mellan universitet och konservatorier etc. på denna nivå. Särskilt framhävs vikten av »en reguljär akademisk lärarutbildning i musik», »främst för gymnasiet del»; SACO uttrycker härvid sin förvåning över att dessa sedan längre framförda önskemål ännu ej realiserats. I övrigt understryker SACO att utredarnas rekommendationer beträffande skolförkunskaper o. dyl. för musiklärare och andra musikaliska yrkeskategorier bör accepteras av berörda myndigheter.

Ytterligare ett remissvar härrör från Statens humanistiska forskningsråd; ett yttrande av prof. C.-A. Moberg och prof. S. Walin ligger till grund för forskningsrådets av prof. E. Lönnroth undertecknade utlåtande. Här framhålls inledningsvis att ämnet musikforskning — såsom utredarna framhållit — har stor räckvidd »utöver traditionella fakultets- och ämnesgränser såsom en historisk-estetisk vetenskapsgren och ett laborationsämne, vettande mot psykologi, akustik och elektronik. Det är självklart att disciplinen förutsätter såväl specialisering som en förhållandevis rik personell och materiell utrustning. Ämnet är relativt dyrbart, även då det gäller grundundervisning». I det följande accepteras och framhävs på flera viktiga punkter utredarnas principiella ställningstaganden och förslag beträffande såväl de aktuella forskningsuppgifterna som undervisningsmomenten inom området. Särskilt framhävs behovet av ännu en lärostol och önskemålet att »ämnet bör vara företrätt vid *varje universitet* med humanistisk fakultet i landet».

Forskningsrådet understryker vidare både att tillgången på för professorer och docenturer kompetent personal är ringa och vikten av att varje lärostol bör kompletteras med särskild för ämnet avsedd docentbefattning. Bristen på en »naturlig rekryterings- och meriteringsbas för högre akademiska lärarbefattningar och forskarnivåer» anges i samma utlåtande vara »ett livsvillkor för ämnet att snarast möjligt häva». I detta sammanhang framhåller forskningsrådet vikten och värdet av »vissa institutioner» (såsom Musikhistoriska museet, Svenskt musikhistoriskt arkiv etc.) i ännu högre grad än utredarna gjort.

Forskningsrådets experter berör vidare utbildningen av musiklärare för »högstadium» och gymnasium; här framhålls särskilt att mus. mag.-förslaget bör genomföras och att studietiden mot kanslersämbetets uttalande ej bör nedskäras till mindre än fem år, av vilka tre år »faller på högskolan» beträffande speciell lärarutbildning inklusive 2 betyg i musikforskning. Slutligen rekommenderar experterna eftertryckligt stark återhållsamhet ifråga om inrättande av nya lärostolar »i avvaktan på en förbättrad tillgång på kompetenta forskare» och förordar följande preciseringar av en tidtabell för en

långtidsplanering: (1) en e. o. docentbefattning i musikforskning vid Uppsala universitet från den 1.7.1965, (2) »grundutbildningsinstitutioner» med lektors- och teorilärartjänster vid universiteten i Göteborg och Lund/Malmö från den 1.7.1966, (3) en ny lärostol i musikforskning jämte en e. o. docentbefattning vid universitetet i Stockholm tidigast 1.7.1968 och senast den 1.7.1969; »först i senare skede skulle en utbyggnad ske av Göteborgs- och Lund/Malmö-institutionerna med förslagsvis vardera en e. o. docentbefattning (före år 1970) och lärostolar därstädes (före ca 1975)».

Den sista remissinstans som här skall beröras är Sveriges Radio, vars remissutlåtande (av den 30 april 1965) är undertecknat enbart av radiochefen O. Rydbeck. Utlåtandet är generellt positivt med särskild hänvisning till att utredarnas förslag bör kunna bli gynnsamma även på den speciella tillämpnings- eller avnämaresida, som Sveriges Radio/TV representerar. I skrivelsen nämnes även personalbehovet för radions musikavdelning och musikbibliotek (läs arkiv- och biblioteksavdelningar?) Särskilt betonas att utbildningsformer av typen »mus. mag.» kan vara till praktiskt gagn inom radioföretagets verksamhet. (Något som kallas utbildning av »ensidigt inriktade specialister» ställs här i motsats till »bred och allsidig orientering».) Är skrivningen på dessa punkter vag och föga fackmässig, ger den på andra punkter desto mera av preciseringar: bl. a. efterlyses »vidareutbildning» ifråga om områden som »musikkritik, musiketnografi, musikpedagogik och dylikt, allt områden som »direkt bör gagna programverksamheten vid Sveriges Radio.» Synpunkten är givetvis i hög grad värd att beakta — i den mån den kan visas vara aktuell, giltig och viktig för flera sektorer av nutida musikverksamhet än den speciella Radio/TV-verksamheten.

Beträffande kanslersämbetets egna första reaktioner på betänkandet (och de influerna remissvaren) kan ännu endast hänvisas till den redogörelse för ämbetets petita för budgetåret 1966/67, som ingår i publikationen Universitetsnytt 3-4, 1965, med titeln »Högre utbildning och forskning». Ämbetet preciserar här flera konkreta äskanden för musikforskningens del på en rad olika punkter och i god överensstämmelse med utredarnas förslag. Sålunda föreslås »redan från och med budgetåret 1966/67 inrättande av ordinarie lektorat i Lund och Göteborg och uppbyggande av institutioner därstädes.» För Stockholms del föreslås »för närvarande endast förstärkning med hjälpkrafter»; till den föreslagna professuren i Stockholm avser ämbetet att återkomma ett senare år. Under uppställningen av behoven beträffande »Forskar- docent-, docent- och forskarassistenttjänster» vid humanistiska fakulteter betonas särskilt (och inom ramen för en eljest ytterligt knapp kommentar): »Kanslersämbetet förutsätter, att de av rekryteringsskäl angelägna, av sak-

kunniga föreslagna docent- och forskarassistenttjänsterna i musikforskning i Uppsala skall kunna rymmas inom de ovan föreslagna tjänsterna.» Under »Diverse högre tjänster» begäres tre teorilärare i Ae 23 för Lund, Göteborg och Stockholm. För samma tre orter beräknas 500 assistenttimmar per år, för Uppsalas del en ökning med 275 tim., detta med hänvisning bl. a. till att det är fråga om »en undervisningsuppläggning med laborativa inslag».

Kanslersämbetets positiva skrivning på dessa punkter kan således betyda att musikforskningens ställning vid svenska universitet kommer att förstärkas åtskilligt från och med läsåret 1966/67.